

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **L. K.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 1. 2008, č. x, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2009, č. j. 1 Cad 37/2008 - 38,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádnému z účastníků **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobce (dále též „stěžovatel“) brojí proti označenému usnesení Městského soudu v Praze. Napadeným usnesením Městský soud v Praze rozhodl tak, že k žádosti žalobce neustanovil zástupce pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 1. 2008, č. x, kterým žalovaná rozhodla o zvýšení důchodu pro bezmocnost ve výši 480 Kč měsíčně od 9. 1. 2006 do 31. 12. 2006. Žalovaná rozhodla na základě posudku Posudkové komise MPSV ČR v Praze ze dne 31. 10. 2007, podle něhož žalobcův zdravotní stav odpovídá částečné bezmocnosti od 9. 1. 2006. Tímto rozhodnutím žalovaná realizovala rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 4 Cad 43/2007 – 23 ze dne 5. 12. 2007.

V žalobě ze dne 15. 4. 2008 žalobce nesouhlasil s napadeným rozhodnutím, neboť jeho postižení je těžší a zdravotní stav podle jeho názoru odpovídá převážné bezmocnosti. Městský soud v Praze dne 23. 4. 2008 vyzval žalobce, aby ve lhůtě do 14 dnů ode dne doručení výzvy založil do spisu stejnopis napadeného rozhodnutí, žalobce tak podáním ze dne 12. 5. 2008 učinil. Městský soud v Praze nařídil ve věci jednání na den 13. 1. 2009, zároveň žalobci zaslal posudek Posudkové komise MPSV, detašované pracoviště v Praze ze dne 9. 10. 2008, jehož zpracování si u posudkové komise vyžádal. Žalobce se k jednání dne 13. 1. 2009 dostavil, přičemž přednesl svá tvrzení, zejména uvedl, že napadené rozhodnutí realizovalo rozsudek

Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2007, č. j. 4 Cad 43/2007 - 23, proti němuž byla podána kasační stížnost. Při jednání byl též proveden důkaz citovaným posudkem PK MPSV. Soud odročil jednání na neurčito a to z důvodu vyčkání rozhodnutí o kasační stížnosti proti uvedenému rozsudku. Soud poté nařídil jednání na 5. 5. 2009, na což žalobce reagoval žádostí o odročení jednání na poslední týden v měsíci červnu 2009 ze zdravotních důvodů (zvýšení dávek užívaných opioidních analgetik), neboť v tomto termínu předpokládal zlepšení zdravotního stavu. Dne 5. 5. 2009 bylo jednání za účelem nového předvolání žalobce odročeno na 30. 6. 2009. Žalobce pak v dopise ze dne 28. 6. 2009, který byl doručen Městskému soudu v Praze dne 29. 6. 2009, požádal o odročení soudního jednání, zároveň požadoval ustanovení zástupce a osvobození od soudních poplatků. Jako důvod uvedl nepříznivý zdravotní stav a platební neschopnost. Jeho stav „dvojnásobně těžce postiženého bezmocného invalidy mu nedovoluje a neumožňuje účinnou dostatečně myšlenkově uváženou a pohotovou obranu při soudním jednání nařízeném dne 30. 6. 2009 bez právní advokátní pomoci“. Jako další důvod uvedl výhrady, které se týkaly posudku PK MPSV ze dne 9. 10. 2008.

O této žádosti rozhodl Městský soud v Praze dne 9. 7. 2009 napadeným usnesením, jímž žádost stěžovatele o ustanovení zástupce zamítl.

V odůvodnění Městský soud v Praze uvedl, že se v daném případě nejprve zabýval otázkou, zda je ustanovení zástupce žalobci zapotřebí k ochraně jeho práv. Soud posoudil veškeré písemnosti, jež mu byly doručeny, konkrétně žalobu, doplnění žaloby, žádost o ustanovení zástupce a zjistil, že z jejich obsahu je zřejmé, jaké rozhodnutí žalobce napadá, z jakého důvodu, co žalobce vedlo k podání žaloby a čeho chce žalobce podanými písemnostmi dosáhnout. Lze tedy konstatovat, že žalobce se dostatečně kvalifikovaným způsobem obrátil na soud a svými vlastními úkony učinil vše, co mohl k ochraně jeho práv učinit. Soud měl tedy za to, že v posuzované věci nejsou splněny zákonem stanovené podmínky pro to, aby žalobci mohl být ustanoven zástupce soudem, neboť ustanovení zástupce není potřeba k ochraně jeho práv.

V kasační stížnosti proti tomuto usnesení stěžovatel poukázal na svůj vzdělanostní deficit ve vztahu k její přesné formulaci a provedl obsáhlé hodnocení posudku PK MPSV ze dne 9. 10. 2008, jež považuje za nesprávný, a proto opakovaně žádá o ustanovení zástupce a nesouhlasí s napadeným usnesením. Jako důvody kasační stížnosti stěžovatel označil platební neschopnost invalidního občana s 1. stupněm bezmoci. Dále uvedl sociálně – zdravotní důvody, neboť trpí postižením série kloubů, kyčle a páteře. Stěžovatel taktéž poukázal na svou neschopnost rychlé ústní obrany při soudním řízení vlivem ztlumené psychiky, protože užívá opioidní analgetikum. Konečně detailně představil další „novější důvody navazující na text posudku PK MPSV ze dne 9. 10. 2008“ a uvedl na 3 stránkách kasační stížnosti řadu výtek vztahujících se k citovanému posudku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. věta první, navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že účastníku lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a 2) jestliže je to třeba k ochraně jeho zájmů. V projednávané věci se Městský soud v Praze nezabýval splněním první zákonné podmínky, když shledal, že v ní není splněna druhá z podmínek, potřeba ochrany práv stěžovatele. Zástupce může být účastníkovi k ochraně jeho práv ustanoven tehdy, jde-li o věc po stránce skutkové nebo právní složitou a jestliže potřeba ochrany práv vyjde v soudním řízení najevo, např. z jeho nekvalifikovaných podání, jimiž se na soud obrací apod. Vzhledem k tomu, že největší nároky po odborné stránce klade na účastníka řízení formulování návrhu (žaloby), navíc v poměrně krátkém časovém úseku, je právě obsahová a formální úroveň sepsané žaloby kritériem pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka.

Formální a obsahová úroveň žaloby je podstatným, nikoliv však jediným kritériem pro úvahu soudu o potřebě ochrany zájmů žalobce. Soud musí hodnotit i ostatní skutečnosti a zejména konkrétní důvody, jimiž žalobce zpochybňuje svou schopnost jednat sám. Přitom je třeba v každém jednotlivém případě vážit i konkrétní okolnosti soudního řízení (např. zda bude soud v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. rozhodovat ve věci bez jednání, zda je účastník řízení schopen kvalifikovaně a bez nutnosti zastoupení vystupovat v jiných soudních řízeních apod.).

Nejvyšší správní soud i v tomto směru odkazuje na svou dřívější judikaturu, blíže vymezující kritéria, která je třeba při hodnocení této podmínky pro ustanovení zástupce zkoumat (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, sp. zn. 6 Azs 27/2004, www.nssoud.cz), kde se uvádí, že z formální bezvadnosti žaloby nelze dovozovat, že ustanovení zástupce není nutné k ochraně práv stěžovatele. Uvedené usnesení je nutno odůvodnit z hlediska konkrétní procesní situace stěžovatele.

Při této úvaze je třeba hodnotit mnoho faktorů jak subjektivní, tak objektivní povahy. Z faktorů subjektivních hraje nejvýznamnější roli především samotná osoba stěžovatele (jedná se o důchodce bez právnického vzdělání) a dále kvalita a úroveň podání, které krajský soud od této osoby obdržel. Tyto faktory musí soud uvážit v relaci k faktorům objektivním, mezi něž náleží především právní složitost daného řízení a možný závažný zásah do práv stěžovatele při absenci právního zastoupení. Mezi těmito dvěma skupinami faktorů pak panuje vztah proporcionality (přiměřenosti), což pro soud znamená zodpovědět si otázku, zda je stěžovatel přiměřeně subjektivně způsobilý k tomu, aby v konkrétním řízení hájil svá práva sám bez právní pomoci, a zda mu absence právní pomoci v takovém řízení nemůže způsobit závažnou újmu.

Vyslovil-li Městský soud v Praze, že žalobce se dostatečně kvalifikovaným způsobem obrátil na soud a vlastními úkony učinil vše, co mohl k ochraně jeho práv učinit, zdejší soud považuje za nutné objasnit dále situaci stěžovatele v posuzované věci, neboť tyto závěry soudu se nalézají na hranici přezkoumatelnosti.

V projednávané věci lze souhlasit s Městským soudem v Praze, že stěžovatelem podaná žaloba proti rozhodnutí žalované po jejím doplnění o napadené rozhodnutí a další konkretizaci obsahovala veškeré náležitosti včetně vymezení rozsahu napadených výroků, uvedení žalobních bodů a tím i vymezení rozsahu soudního přezkumu, stejně jako návrh výroku rozsudku.

Stěžovatel svou způsobilost k sepisu žaloby i jiných písemných podání v těchto písemnostech v průběhu žalobního řízení nezpochybnil a soud nemohl mít v tomto směru důvod k pochybnostem o jeho způsobilosti hájit své zájmy před soudem.

Stejně tak stěžovatelova účast při jednání dne 13. 1. 2009, při němž byl mimo jiné proveden důkaz posudkem PK MPSV ze dne 9. 10. 2008, nenasvědčovala tomu, že by nebyl schopen dostatečně hájit své zájmy, při tomto jednání ani dříve stěžovatel ustanovení zástupce nepožadoval.

Pouhý den před třetím jednání v dané věci obdržel soud žádost o ustanovení zástupce. V této žádosti (ostatně velmi obsáhle a podrobně též v kasační stížnosti) stěžovatel napadal nesprávnost posudku PK MPSV a žádost opřel mimo jiné i o poukaz na zdravotní stav, který mu stěžoval účinnost jeho obrany při jednání. Poznává se, že se jednalo o termín jednání, jenž navrhoval stěžovatel, když předchozí jednání bylo k jeho žádosti popisující zdravotní problémy odročeno a soud tak jeho zdravotní problémy procesně korektně zohlednil. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje i na to, že žádost stěžovatele o ustanovení zástupce z řad advokátů byla soudu doručena až dne 29. 6. 2009, tedy po více než 14 měsících od podání žaloby.

Za této situace mohl Městský soud v Praze dospět k závěru, že stěžovatel svými vlastními úkony učinil vše, co mohl podle právních předpisů k ochraně svých práv učinit, když se dostatečně kvalifikovaným způsobem obrátil na soud a v řízení před soudem i vystupoval, jeho poukaz směřující k zdravotnímu stavu soud akceptoval postupem podle § 50 o. s. ř., to vše za stavu, kdy pro řízení před tímto soudem není právní zastoupení povinné. Jestliže podání stěžovatele po obsahové a formální stránce vyhovovala požadavkům kladeným na procesní úkony směřující vůči soudu, pak nelze Městskému soudu v Praze vytýkat, že nepřistoupil k ustanovení zástupce, neboť stěžovatel dostatečně prokázal způsobilost hájit před soudem sám své zájmy, byť nelze pominout, že soud napadené usnesení odůvodnil velmi spoře. Stěžovatel tak s ohledem na obsah žaloby a na obsáhlé námitky k posudku posudkové komise prokázal, že byl schopen přiměřeným a dostatečně účinným způsobem uplatnit u soudu svá práva a činit řádné procesní úkony.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, správní orgán ze zákona nemá právo na náhradu nákladů řízení, Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. prosince 2009

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu